

MLADA POTA

GLASILO SLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Izhaja štirinajstnevno. — Naročnina letno 20 Din, četrletno 5 Din, mesečno 2 Din. Za inozemstvo dvojno. — Ček, račun 17.092. — Uprava Rozka Štefan, Kopalniška 3. — Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik Adrijan Janc, Bleiweisova 3. — Tisk J. Blasnik, Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Št. 4a

K ustanovitvi mladinske strokovne organizacije

Dne 19. aprila se je vršil v Ljubljani 4. kongres Strokovne komisije za Slovenijo (Oblastni odbor Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza Jugoslavije). Zastopniki 85 podružnic iz vseh krajev in vseh strok so ugotovili težek položaj delavstva in določili smernice svojega delovanja.

Soglasno so ugotovili, da je socialno stanje delavstva od dne do dne slabše in neznosnejše. Izvaja se pritisk na delavske mezde, ki so zato padle od l. 1930. do danes za 20%. Samo rudarjem je padla celokupna mezda od 169 milijonov na 63 milijone. Podaljšuje se delovni čas. Brezposelnost se ne zmanjšuje, temveč še vedno niha okoli 300.000. Omejuje se osebna svoboda delavcem. Zavarovanje propada. Bratovska skladnica je pred polomom. Vsega skupaj dolgujejo podjetniki zavarovalnicam nad 250 milijonov, ki bi jih po zakonu morali plačati za zdravje delavstva. Napadajo se svobodne strokovne organizacije in jih skušajo uničiti.

Kongres se je zato postavil na branik delavskih pravic, za zaščito delavstva in njihovo znošno življenje. „Svobodne organizacije se bodo borile za skupne interese in boljšo bodočnost delavstva.“

Pri tej žalostni bilanci in odločnem hotenju po izboljšanju pa ni kongres pozabil nas mladine. Zavedel se je ogromne važnosti, ki jo predstavlja mladi delavski naraščaj v sedanjem in bodočem delavskem pokretu.

Zato je sklenil nuditi mladini možnost svobodnega organiziranja. Sklenili so, da strokovna komisija takoj pristopi k sestavljanju pravil za mladinsko sekcijo URSSJ. Pravila se bodo sestavljala približno en mesec, nato pa bo ustanovni občni zbor.

Mi, mladina, v tem času ne smemo počivati in čakati, da nam starejši ustanove organizirajo. Nasprotno! Z vsemi silami moramo

mi to akcijo starejših podpreti in jim v njihovem delu pomagati.

Zato predlagamo:

Ustanovimo takoj pripravljalne akcijske odbore. Stopimo v kontakt s čim večjim številom delavske in vajeniške mladine in jih skušajmo pridobiti za vstop v organizacijo. V času, ko bodo pravila potrjena, moramo biti že vsi pripravljeni, da takoj pričnemo z delom. V tem času pa pomagajmo sestavljati pravila. Pomenimo se med seboj o vseh naših potrebah, željah in izkušnjah in pošiljajmo iz vseh krajev predloge strokovni komisiji in ji s tem olajšajmo delo.

Najvažnejše osnove svobodne mladinske strokovne organizacije se nam zde sledeče:

1. Popolna delavska demokracija v društvenem delovanju in sestavi. Predvsem demokracija mladine nasproti starejšim. To se pravi, mladina naj organizacijo sama vodi in upravlja, starejši pa naj bodo zastopani kot svetovalci.

2. Organizacija naj bo zamišljena na širši osnovi kot starejša organizacija URSSJ, ki omogoča samo strokovno delo. Nudi naj možnost delovanja na vseh poljih: strokovnem, kulturnem, izobraževalnem, športnem itd. Le organizacija, ki združuje vso mladinsko udejstvovanje, more objeti širše sloje mladine.

3. Pravila naj dopuščajo najožje sodelovanje z vsemi ostalimi mladinskimi organizacijami in sicer v strokovnem, kulturnem in športnem delu. In to tako, da lahko mladina ob vsakem času svobodno stopa v dogovore za skupne prireditve.

To so najvažnejši principi mladinske organizacije, kot jih zahteva današnji čas. V tem smislu je treba postaviti stvarne predloge, da bomo lahko rekli, da nam ni padla organizacija z neba, ampak bomo vedeli: Takšna je, kakoršna smo jo sami hoteli.

Tovariši in tovarišice, ki odhajate s srednjih šol!

Z vašim odhodom s srednje šole pričenate bolj svobodno in bolj odgovorno življenje. Univerza vam ne sme pomeniti le študija temveč mnogo več. Univerza vam mora pomeniti tudi delo in borbo za to univerzo, za njen obstoj in razvoj, za znošnejše življenske in študijske pogoje slovenskega študenta.

Univerza vam mora pomeniti tudi borbo proti šolninam, previsokim taksam in uredbam, zlasti proti novi tehnični uredbi, ki preprečuje študij tovarišem iz revnejših slojev. Dalje vam mora univerza pomeniti borbo za višje dotacije slovenski univerzi, za nove inštitute namesto dosedanjih kletskih prostorov, za takojšnjo graditev Univerzitetne knjižnice, za Novo slovensko univerzo. Prav tako je važno delo za naš socialni položaj: za študentski dom, za menzo, za razširitev Doma Visokošolk. Brez vsega tega bo postala naša univerza dostopna le mladini iz bogatih slojev, bo hirala in bo končno radi pomanjkanja slušateljev in nezadostne opreme — v primeri z beograjsko — ukinjena.

Danes so na naši univerzi tri kulturno opređene skupine: katoliška, nacionalistična in slovenska. Dogodki zadnjega časa, zlasti borba

proti novi tehnični uredbi in volitve v Akcijo za izpopolnitev univerze, so pokazali, da uživa slovenska skupina vedno več simpatij in da je vedno močnejša zato, ker so njeni pristaši najdelavnejši v borbi za študentske interese.

Kaj je namen naše slovenske skupine? Naš namen je voditi v okviru obstoječih družbenih razmer uspešno borbo za naše pravice, za pravice slovenske univerze in slovenskega študenta.

Zakaj je ta nova slovenska skupina potrebna? Doslej sta se leta in leta borila za slovenskega človeka politični liberalizem in politični klerikalizem: Prvi ga je vlekel za levo, drugi za desno roko, on pa je bil med njima kakor razpeti Kristus na križu. Danes raste iz tega ljudstva potreba po nečem novem, tretjem, ljudskem. Dolžnost študenta je, da gradi to novo, da z uspehom dokaže, da je naša pot pravilna in zmagoslavna.

Tovariši, ki odhajate s srednjih šol! Priključite se novi slovenski skupini, ki raste iz naših razmer in potreb, neodvisno od gospode in tujine. Priključite se kulturnim klubom, ki gradijo idejne temelje naše skupine!

Slovenski študentje.

Mladina in protituberkulozni teden

Ta teden je posvečen borbi proti tuberkulozi. To je bolezen, ki je znana pod imenom „proletarska bolezen“. To je bolezen delovnih slojev, predvse mpa mladine. Naj govore številke.

Od vseh slučajev smrti od tuberkuloze je procent otrok (do 14. leta) sledeči:

Ljubljana	4,3%
Zagreb	15,3%
Beograd	20,5%
Kragujevac	29%

Od vse žrtev tuberkuloze odpade torej povprečno 21% na otroke pod 14. letom.

Ugotovljeno je, da se 17% vseh mestnih otrok že v svojih prvih letih okuži s tuberkulozo.

Od vseh rojenih otrok jih umre do prvega leta starosti (I) in do 14. leta starosti, vključno tudi prvo leta (II.) sledeči procent:

	I.	II.
Ptuj	7,5%	14,3%
Ljubljana	9,6%	19,7%
Beograd	16,3%	29%
Zagreb	15,6%	30%
Osijek	34,6%	33,8%
Tuzla	55,8%	—
Prizren	37,1%	68%

Več kot polovica otrok umre v Tuzli predno doseže eno leto. Skoro ¾ otrok umre v Prizrenu v Južni Srbiji pred 14. letom!

In zakaj?

Poslužimo se na primer Beograda. Službena anketa je ugotovila o takozvanih „majhnih“ stanovanjih sledeče:

Velika vlaga v 48,3%, premalo svetlobe v 50,5%, grajeno iz slabega materiala v 87%, nehygienski 69%, splošno nezdrava v 91,5%. Skoro vsa manjša stanovanja so potemtakem nezdrava. Osnovna zahteva borbe proti tuberkulozi: izolacija bolnika, izgleda v praksi takole:

Od vseh tuberkuloznih družin imajo 82,8% samo po eno sobo, 14% dve sobi, a samo 32% imajo po več sob. V preko 20% živi v eni sobi 6 do 7 oseb z malimi otroki. 86% tuberkuloznih bolnikov spi v isti sobi z malo deco, a 42,6 odstotkov spi celo v isti postelji z zdravimi otroki. Da je otrokova usoda s tem stoprocentno zapečaten je jasno. In to se dogaja skoro v polovico primerih tuberkuloze.

Pozdravljamo idejo borbe proti tuberkulozi. Ne moramo se pa strinjati z načinom, kako jo izvajajo. „Vsakdo naj da en dinar!“ se glasi parola. Mi pa pravimo: „Plača naj tisti, ki ima!“ Če plača 1 Din slovenski rudar, ki pri 10 ših-tih zasluži 300 Din, je to za njega isto, kot če plača industrijalec, ki ima recimo 10 milijonov premoženja — 30.000 Din. Nabirajmo na ta način, pa bomo dobili lepo vsotico. In slovenski delavcev bo rešen novih dajatev, ki so ravno vzrok tuberkuloze.

Mi in Unija za zaščito dece

Pred kratkim je bila v Ljubljani ustanovljena banovinska sekcija Jugoslovanske Unije za zaščito dece. Jugoslovanska unija je član internacionalne unije za pomoč deci, ki ima svoj sedež v Ženevi. Njen program temelji na takozvani Ženevski deklaraciji.

„S to deklaracijo strokovnih pravic, znano pod imenom Ženevska deklaracija, priznavajo moške in žene vseh narodnosti, da je dolžnost človeštva, da da otroku vse kar ima najboljšega, brez ozira na njegovo raso, narodnost in vero, in sprejema sledeče dolžnosti:

1. Otroku se morajo ustvariti pogoji za normalen telesni in duševni razvoj.

2. Lačnega otroka je treba nahraniti, bolnega negovati, zaostalemu pomagati, otroka, ki je zašel spravi na pravo pot, a siroto in zapuščenega oskrbeti.

3. Otroku je treba v slučaju velikih nesreč najpreje pomagati.

4. Otroka je treba osposobiti, da se bo sam vzdrževal in ga je treba zaščititi od vsakega izkoriščanja.

5. Otroka je treba vzgojiti v duhu, da bo po svojih najboljših sposobnostih pomagal bližnjemu.“

Ker se ta program v marsičem strinja z našim in vidimo radi tega možnost sodelovanja, je uredništvo poslalo Uniji sledeč dopis:

Banovinski sekciji Unije za zaščito dece v Ljubljani

Kot predstavniki hotenja in volje precejšnjega dela slovenske delovne in študirajoče mladine, smatramo za potrebno, da Vas informiramo o svojem stališču do Unije.

1. Ne samo naši najmlajši bratje, temveč tudi mi doraščajoča mladina, ki kopljemo premog v rudarskih revirjih, lijemo železo v jese-niških fabrikah, tkemo blago v mariborskih tekstilnih tovarnah, orjemo polja, služimo mojstrom, stradamo v brezposelnosti, študiramo po gimnazijah in univerzi, vsi mi živimo v razmerah, ki popolnoma nasprotujejo zahtevam, kot jih izraža prva točka Ženevske resolucije: „Otroku se morajo ustvariti pogoji za normalen telesni in duševni razvoj.“

Zaščita najmlajših brez zaščite mladine, ki dorašča, je nujno obsojena na neuspeh. Čeprav se izboljša življenje najmlajših, v doraščajočih letih bo mlad človek pahnen v položaj, ki bo prejšnje uspehe uničil.

Prava zaščita mladega naraščaja kakega ljudstva mora obsegati vso mladino od rojstva do razvoja v moža in ženo. V tem se pridružujemo mnenju urednika Narodnega podmladka Slobodana Vidakovića, ko pravi na strani 18. prve številke iz l. 1935.: „V bistvu obsega socialna zaščita otroka, — če jo razumemo v pravem smislu — vso deco, obsega jo v periodah njenega življenja, od rojstva do zibelke, od zibelke do igrišč, osnovne in obrtne šole, obrti in gimnazije.“

2. Prepričani smo, da je osnovni predpogoj uspešnega dela Unije popolna likvidacija zastarelega mišljenja, ki vidi v mladini samo objekt zaščite in vzgoje. „Otroka je treba ospo-

sobiti, da se bo sam vzdrževal“, pravi Ženevska deklaracija. Mladina se mora vzgajati v duhu, da si bo znala sama pomagati, kadar bo zašla v stisko, da bo samostojna, zmožna lastne borbe, da bo mirno gledala v oči razmeram, kakršne v resnici so. Ta vzgoja v samostojnosti bo v Uniji lahko prišla do izraza samo na ta način, da se poleg Vas starejših pritegne k sodelovanju tudi najširše sloje mladine. Mladina ne sme biti v Uniji samo objekt zaščite starejših, temveč v prvi vrsti subjekt borbe, hrbtnica vsega dela.

3. Sodelovanje mladine v Uniji je možno le na ta način, da se v smislu čl. 8. tč. 1 Unijinih pravil sprejme v Unijo vse tiste mladinske organizacije, ki imajo za cilj strokovno delo za izboljšanje socialnega položaja in vse kulturne organizacije, ki imajo za cilj samovzgojo mladine.

V skrbi za ekonomsko izboljšanje položaja mladine vidimo temelj dečje zaščite. Zato smo prepričani, da morajo mladinske sekcije vseh strokovnih organizacij, brez ozira na eventualne svetovnonazorske razlike, biti eden najvažnejših članov Unije.

V smislu čl. 5. tč. 5. pravil, ki nalaga Uniji, da daje iniciativo in aktivno pomaga pri ustanavljanju novih organizacij za vse vrste dečje zaščite, povsod kjer je to potrebno, naj Unija pomaga ustanavljati strokovne in kulturne organizacije za brezposelno, vajeniško, delavsko, kmetsko in srednješolsko mladino, kjerkoli se ugotovi kako izkoriščanje ali nevarnost za telesni in duševni razvoj in je potrebna proti temu organizirana borba in sistematično vzgojno delo.

4. Prepričani smo, da je danes borba za pravico mladine **borba za kruh, svobodo in mir.**

Unija bo ščitila mladino, če bo aktivno podpirala in sodelovala pri vseh naporih mladih ljudi za boljše življenske pogoje, za izvajanje socialne zakonodaje, za višje mezde, proti prekomernemu delovnemu času, za podporo ali delo brezposelni mladini, za razbremenitev malega kmeta, za brezplačen študij.

Unija bo pomagala mladini, če bo ščitila njeno nesebično borbo za svobodo človeka, za neodvisnost mladinskih organizacij, za svobodo besede, za svobodo študija, za pravico duševnega napredka.

Unija se zaveda silnega udarca, ki ga je doživela baš mladina v svetovni vojni. Nedoržna in najbolj zadeta žrtev smo bili mi, mladi. Unija bo torej zaščitila mladino, če jo bo podpirala v vseh njenih mirovniških stremljenjih.

*

To pričak uje mladina od Unije, ki bo ščitila mladino. Pri izvajanju tega programa smo pripravljene iskreno sodelovati.

Uredništvo „Mlada pota“.

Najresnejše opozorilo!

Ta številka se je zakasnila radi neodpustljive malomarnosti naročnikov. Kdor čuti trohico odgovornosti, naj poravnava naročnino, ali pa list vrne!

Dijaki, pošljite svoje počitniške naslove! Delavci pa naslove doma, ne tovarne!

OPOZARJAMO

vse kolporterje, odjemalce in prijatelje našega lista, da smo z Jožo Babičem v Mariboru radi netočnega obračunavanja prekinili vse poslovne stike. Imenovani torej nima pravice zastopati naš list ali zanj inkasirati denar.

Naš nov poverjenik za Maribor je Sigolin Toni, slikarski vajenec, Dunajska 8. UPRAVA.

BERITE

„MLADA POTA“

K vajeniškemu vprašanju

K osvetlitvi vajeniškega vprašanja in njene organizacije navajam le par številke: Pri OUZD je bilo v vajeniškem razredu vpisanih l. 1933. 6536 vajencev in 2252 vajenk. Te številke naj nam pokažejo kako močna bi bila lahko organizacija in kako uspešno bi lahko branila naše pravice, ki so že zakonjone, pa se ne izvajajo, ako bi le ¼ vajencev(-nk) pristopila k organizaciji. Te številke naj nas obenem pogumijo za delo pri vajeniški organizaciji.

Mladina, kuj si sama svojo usodo!

Cvetko:

V nove dni

Bilo je pozno in počasi je ponehaval po ulicah hrup. Nekaj moških je postajalo po cestah. Skrbno so bili obrti in zlikani, trde klobuke so nosili postrani. Tudi dve ženski sta stali na pločniku. Ozirali sta se po mimoidočih in na posled odšli z dvema starejšima gospodoma.

Kak študent je šel hitro proti domu, da ne bi srečal profesorja, ki bi ga zatožil ravnatelju, da hodi po osmi uri po mestu.

Na glavnem trgu je stala gruča mladih ljudi, večinoma blelih in slabo oblečenih. Navadno se te gruče prerekajo o nogometnih tekmah, se hvalijo s pijančevanjem in šalami, ki so izraz nezdravega odnosa do spolnega življenja.

Stražnik je šel mimo gruče in vjel nekaj besedi. Postal je, opazoval nekaj časa skupino in počasi odšel po trgu, poskušal, če so hišna vrata zaklenjena in iskal po trgovinah tatove. Najglasnejša sta bila Tone in Lojz. Tone je ves navdušen nekaj dopovedoval, Lojz pa je posmehljivo odgovarjal:

— Iz tega ne bo nič. Saj je rekel strokovni tajnik, da že od dvaintridesetega leta snujejo to vajeniško organizacijo!

— To je odvisno od nas, če bo kaj ali nič. Strokovna organizacija ni zato nič naredila,

ker nam hoče organizacijo diktirati. Mi pa hočemo, da se osnuje vajeniška organizacija od spodaj navzgor, da bomo mi na sestankih govorili, mi sami vodili borbo... Lojz je zamahnil z roko in se posmehljivo zasmeljal:

— Kdo ste to: mi? Ki bi radi z glavo skozi zid! — Videl je, da nima med vajenci zaslonbe in je hotel oditi. Neprijetno mu je bilo tudi to, da jih stražnik opazuje. — Tone je planil ves rdeč v obraz nadenj:

— Te udarim, da boš... Med tem pa je posegel vmes brezposelni Karl in potegnil Lojza nazaj.

— Pojdi, ne potrebujemo te! — mu je ukazal.

Lojz ni vedel, kaj bi storil. Ozrl se je, toda bil je v manjšini. Užaljeno se je obrnil in odhajaje zapretil:

— Se bomo že še videli! —

Toni se je poslovil od tovarišev. Hitro je stopal po cesti, da so odmevali koraki od pločnikov in hiš. Njegove misli niso bile urejene. Zmedeno so mu švigale skozi vročo glavo. Zaman se je trudil, da bi jih spravil v red in da bi sistematično premišljeval. Na primer o Lojzu ali o intrigah, ki jih vodi proti pokretu skupina nezavednih ljudi. Ni mogel in zaželel je, da bi že spal.

Tudi Karl je stopal proti domu. Toda Karl je hodil počasi, umerjeno. Bil je že v enaindvaj-

setem letu, delal že v nekaj tovarnah, prepotoval pol države, tihotapil, stradal, se klatil po pristaniških beznicah in nosil gosposke kovčege.

In med tem, ko se je Lojz nezadovoljno premetaval po postelji in ni našel nobenega izhoda iz te zagrenjene sedanosti, med tem je marsikak mladinec sedel dolgo v noč za mizo in bral. Marsikak mladinec ni mogel spati in je ril z mislimi v mrak... mladina — ne več razkrojene ovce... delo, borba, skupnost — pokret.

To pomlad se je odpiral nov svet. Pot v življenje.

15. III. Nobenih daljnih horizontov več, nobenih zvezd. Treba je biti v stvarnem odnošaju do sveta. Treba je delati, nič pomilovati in jokati — delati, delati in živeti. — Tako je napisal to pomlad v dnevnik dijak Lado.

*

Toni je že tretje leto krojaški vajenec. Mnogo je pretrpel pri mojstru. Šival je, pometal delavnico, hodil za mojstra in pomočnika po cigarete, mojstrova žena ga je pošiljala na trg, brisati je moral posodo, sekati drva, pomivati tla — bil je tekač, hlapec in dekla. Ob šestih je vstajal in delal do večera, pred prazniki celo do polnoči.

Naših slovenskih rudarjev kmalu ne bo več

Leta 1925. je bilo v Sloveniji zaposlenih 13.500 rudarjev, leta 1935. pa le še 7000.

Naša rudarska mladina je brez posla.

Naše rudarske družine gladujejo. — Pregled mesečnega zaslužka rudarjev, od katerih jih je 90% poročenih in imajo 1—9 otrok nam pove vse.

	kopač, učni kopač,	vozač.
v 10 šihatih	370	330.50
od tega odtegnejo	120	89
izplačanega dobi	250	244.50
za en dan v mesecu	8.39	7.53
na osebo, če je 1 otrok	2.79	2.51
če so 3 otroci	1.67	1.50
če je 6 otrok	1.05	0.94

Mnogo rudarjev ne dobi na roko niti pare, ker jim ves zaslužek odtegnejo za dolg v rudarskem konzumu in minimalno „fasungo“ (kopovino), katero mu pač morajo dati. Za mleko n. pr. nima niti pare.

V Trbovljah so ukinili kuhinjo za brezposelne, ker je zmanjkalo denarja. Ista usoda bo doletela tudi otroško kuhinjo, če od banovine ne bo zadostne podpore.

In kljub vsemu temu je država zopet znižala naročila za železnice v mesecu maju za celih 40%. V Kočevju so hoteli znižati dobave od 120 ton na 20 ton, nazadnje so se usmili in pridelali še 60 ton, tako da znaša naročilo sedaj 80 ton. Tam večkrat delajo samo 7 dni na mesec in je od 1400 rudarjev zaposlenih danes le še 100.

Tako gre iz meseca v mesec. 14 šihotov, 13 šihotov, sedaj samo še 10 šihotov. Ko pa bomo v pasjih dneh, bodo zadostovali bernkarji (rezervne shrambe premoga) in slovenski rudar bo šel lahko uživati počitnice v valove čiste Save.

Toda rudarji nočejo in ne morejo mirno gledati svoje propadanja, počasnega umiranja svojih otrok in žena, propasti slovenskih obrtnikov, slovenkse industrije.

Zato so takoj, čim so se čule govornice o novih redukcijah na zborovanju v Zagorju povedali zahtevo, ki jih kot državljani terjajo od države: **možnost življenja in delo.**

Tudi v Trbovljah so zastopniki vseh strokovnih organizacij iz vseh revirjev razpravljali o možnostih večje zaposlitve rudarjev doma in zavzeli tudi svoje stališče do eventualne zaposlitve zlasti rudarske brezposelne mladine v drugih rudnikih v državi. Ugotovili pa so, da bo treba v teh rudnikih **najprej izboljšati delovne pogoje**, potem šele je možno misliti tudi tako reševanje problema slovenskih rudarjev, ki se bodo tako izkoreninili iz slovenskega naroda, se morali prilagoditi nižjemu življenjskemu in kulturnemu standardu, od katerega je seveda odvisna višina mezde in bo pri taki rešitvi trpelo vse slovensko gospodarstvo.

Tudi v Hrastniku je shod 500 ljudi rezko zaklical svoj opomin in zahteval **kruha.**

Vsi Slovenci budno čakamo na odgovor glede povečanja dobav, ker je od propasti našega rudarja odvisna bit ali ne bit gospodarskega življenja vse Slovenije.

V naravo!

Najrazličnejših sredstev se poslužuje naša dvojna morala, da uničuje samostojnost in odpornost naših glav. Kino, vino, šlagerji, kavarnarje itd. nam kvarijo okus za pravo lepoto in smisel za zdravo življenje. Njih namen je, da nas duševno pohablja, da ne bomo zmožni samostojne borbe.

Zavedna mladina ne bo iskala takega izživljanja. Zavedna mladina bo zahajala ob prostem času v naravo, da zaživi z njo veselo, naravno življenje. Človek je del narave in v naravi se otrese vseh malomeščanskih predsodkov. V naravi postane človek odkrit, vesel in

se zave, da je eden med tovariši in tovarišicami, da je del mladinske skupnosti.

19. IV. je priredil mladinski pevski odsek „Zarje“ izlet. Marsikdo je prišel po dolgih mesecih dela prvič v naravo, se razkričal in povedal vse, kar misli. — Med potjo smo srečali drvarja, ki je sedel pred pogorelo kočjo. Pohorski bajtar, ki jih je na stotine. Njih usoda je ista kakor usoda mestnega delavstva. Zato si moramo med seboj vsi delavci mest in vasi pomagati. Takoj smo nabrali čez 30 Din za tega sotrpina-delavca. — Pa tudi „Mladih pot“ nismo pozabili in nabrali za naše glasilo 25 Din.

Tovariši, nazaj v naravo!

Zarjan.

Delavnica je bila v enonadstropni hiši v znamenarjeni ulici v starem delu mesta. Tu so bile vse hiše stare, enonadstropne, že razpokane in nesimetrično grajene. V hodnikih je bilo zatohlo, stopnice lesene in strme. Stene so bile porisane s prebodenimi srci in nespodobnimi čečkarijami, sobe mračne in duhi po stariji je bil v njih. — Tudi Tone je stanoval tu. Tri postelje so bile v sobi — za pomočnika, vajenca in dva mojstrova otroka, stara omara, miza in nekaj stolov.

Glad, tuberkuloza, ponižanje, stari in mladi ljudje so živeli tu. Vsak s svojo zagrenjenostjo in vsi pod istim jarmom tega desetletja.

Tonijev oče je bil železničar, vedno nejevoljen in nezadovoljen stavec. Kljel je in godrnjal nad to „golaznijo, ki žre naš kruh“ — kakor je pravil.

Toni je imel po očetu njegovo edino dobro lastnost: sovražstvo do izkoriščevalcev. Zato je kmalu našel pravo pot v skupnost z enakimi in s tem se je zaključilo njegovo prijateljstvo z Lojzom. — Toni je Lojza še nekajkrat prigovarjal, potem je pa uvidel, da se ne splača z njim zapravljati časa, ko lahko pridobi med tem za stvar dva, tri druge vajence.

Za Lojza ni prineslo življenje nobenih izprememb. Le vsak dan bolj pusto je bilo. Mojster je bil vedno bolj siten, ker so ga stiskali davki in konkurenca velikih podjetij. Kljel je ves svet in je bil prepričan, da je vsega zla kriv napredek, ki je prinesel stroje. Ker pa ni mogel tega napredka zadaviti, je stresal svojo jezo na ženo, otroke, posebno pa seveda na vajenca, ki je bil tuj človek. Lojz pa je postal vedno bolj utrujen in ko je bil star osemnajst let, je naredila meščanska družba iz njega to, kar je želela: pridnega delavca, skromnega državljanca. Če bi mu ukazali: pojdi čistit nočno

posodo svojega mojstra, bi šel; če bi mu rekli: pojdi v to in to organizacijo, bi tudi šel — pa če bi se strinjal s tem ali ne.

Kadar je srečal Tonija, sta se pozdravila z običajnim „serbus“, spregovorila nekaj besedi in se razšla. Toni ni utegnil mnogo klepetati z bivšim prijateljem, ki mu je to tudi zameril. Toni se je v šoli, na cesti, pred kinom živahno razgovarjal s tovariši, prodajal mladinske časopise, zbiral dopise o življenju vajencev in prenašal knjige. Lojz je videl, da ga Toni prav nič ne pogreša. Najbrže je zdaj njegov prijatelj Karl, ki se z njim večkrat sprehaja. Tudi Karl prodaja časopise in se po uličnih ogljih živo razgovarja z brezposelnimi.

Toni in Karl sta prava prijatelja. Njuna pot je ista in vodi z borbo v boljšo bodočnost.

— Ko bi bilo med nami tudi kaj deklet, pravi Toni. — Čudno, da so dekleta veliko manj zavedna kakor fantje.

— Dekleta so vzgojena še bolj konzervativno, nazadnjaško kakor fantje. Že nekaj tisoletij jih vzgajajo v ljubice in deklet možem, je razlagal Karl, ki je bil brezposeln in je utegnil več brati. — Saj so se še v srednjem veku kardinali na nekem cerkvenem zboru prerekali, ali ima ženska dušo ali ne.

— Da, dekleta potrebujemo, je zaskrbljeno govoril Toni. — Če ne, ostane razmerje med nami, kakor je bilo, delo enostransko, tovarštva pa nič.

— Pa začnimo delati tudi med dekleti, je odločil Karl.

V sredo se je zbralo v Delavski zbornici skoro sto vajencev, pomočnikov, mladih tovarniških delavcev in brezposelnih, nekaj dijakov, — pa tudi nekaj deklet je prišlo. To pot niso govorili na sestanku le stari strokovničarji, oglasila sta se tudi Toni in Karl in še nekaj

O dostopu s srednje tehnike na Univerzo

V zadnjem času je postalo vprašanje prestopa s srednje tehnične šole na Univerzo aktualno. In prav je tako. Kdo pa se bo brigal za nas, če ne mi sami!

Mi smo si edini v tem, kako velikega pomena bi bila za nas ugodna rešitev tega vprašanja. Toda od pobožnih želja do njih ostvartitve je daleč. Vse premalo se zavedamo tega dejstva. Ne mislimo, da bomo s par članki in sestanki dosegli to, kar hočemo. To bi bilo pogrešno računanje in prav kmalu bi se pokazalo, da smo se uštelili. Ne vrzimo pa radi tega puške v koruzo. Ne bo šlo vse gladko. Mnogo težko in ovir nas čaka, toda ne obupajmo! Ne klonimo že pri prvem morebitnem neuspelu, ne dopustimo, da naša zahteva ponovno zaspi, kot je spala doslej. Zahteva po prestopu s srednje tehnike na Univerzo je stvar nas vseh, zato je tudi dolžnost nas vseh, da naši stvari pripomoremo do zmage. V prvi vrsti pa je zato potrebna složnost med nami samimi. Pustimo ob strani vsa „tradicionalna“ nasprotja med posameznimi oddelki, med posameznimi razredi, kakor tudi politična nasprotja. Isti cilj imamo pred očmi. O poti do tega cilja pa se lahko složno pomenimo. — Naša prva naloga bodi torej: solidarnost vseh študentov srednje tehnike!

Zavedajmo pa se, da sami ne bomo ničesar dosegli. Preslabi smo. Ni pa treba radi tega obupati. Z obupom prav tako ne bomo ničesar dosegli. Iščimo zavestnikov v borbi, ki nas bodo pripravljali po svojih močeh podpreti. Obrnimo se na naše profesorje, prepričajmo jih o upravičenosti naše zahteve in jih prosimo, da nam stojijo ob strani. Stopimo v stik z akademiki-tehniki, da zvemo za njihovo stališče. Upamo, da ne bodo gledali v nas konkurentov, ampak da bodo simpatizirali z nami, kot mi pozdravljamo njihovo borbo. Stopimo v stik s srednješolci, ki stojijo pred istim vprašanjem, namreč s trgovsko akademijo in z učiteljskim. Podprimo se medsebojno v borbi. In končno: seznanimo širšo javnost z našo zahtevo potom dnevnega časopisja in zborovanj. Prepričani smo lahko, da bo večina slovenske javnosti pravilno razumela naše težnje in nas podprla.

Tovariši! Nujno je, da se razgibamo. Spoznajmo že končno, da ne kaže stati prekrižanih rok in čakati. Mladí smo in le resne volje in dela nam je treba, pa uspeh ne bo izostal. Pojdimo torej vsi na delo za uresničenje naše zahteve!

Študent srednje tehnike.

Razširjajte naš list „MLADA POTA“

mlajših. Niso prišli sem, da bi postali zavedni. Organizacija je le izraz te skupnosti, ki se je rodila na cestah, v delavnicah, šolah. To je mladinski pokret.

— Hočemo zaščito vajencev! Nočemo delovnih taborišč!

— Nočemo vojne, temveč borbo za napredek, svobodo in novo življenje!

Pomladni dež je padal. Plakovane ulice in pločnik so se svetili v mokroti, električne luči so metale svetle pramene po cesti.

Narahlo je padal dež in deset je že odbilo. Lojz je stal na pločniku pred gostilno in poslušal razbijanje po klavirju in hrup. Strašno je bil nezadovoljen. Šel je od doma, da bi vsaj en sam večer zaživel veselo. Plesal bi in pil, da bi pozabil to neplodno življenje.

Tedaj je zagledal dva mlada moška. Da, Toni je to in Karl. Že je hotel stopiti Lojz v gostilno, pa se je premislil. Sicer bi si Toni domišljal, da je Lojza sram.

Toni in Karl sta si tiho pela koračnico. Pozdravili so se. Onadva sta odšla mimo in spet pela.

Te pesmi Lojz še ni slišal...

Pomladni dež je padal in po cesti je curljal poteček vode. Lojz je čutil, da so prepustili čevlji mokro do nogavic. Toni in Karl sta že za ovinkom — in ni bilo nobene točke več, kamor bi se zamislil — razen praznote, ki jo je čutil v glavi in v prsih. Iz gostilne vabi klavir in pijani glasovi. Mogoče bo našel tudi kakšno žensko. Ko je odprl vrata gostilne, ga je pozdravil težak vzduh, smeh in krohot razposajene družbe.

Zunaj je padal dež in sto mladih ljudi je hitelo iz zbornice domov. Toni, ki je pel koračnico mimo Lojza, je bil le eden med njimi...

Sport

101 m in drugo

Na planiški skakalnici je Avstrijec Bradl skočil 101 m, Jugoslovan Novšak 89 m. Kritična točka skakalnice je 106 m.

Vsi naši listi so z navdušenjem prinašali članke o velikanskem pomenu te skakalnice za napredek našega zimskega sporta, za naš tujski promet. Sedaj smo imeli v Planici te „smuške polete“ že tretjič in rezultat?

Napredek našega tekmovalnega zimskega sporta: Na letošnjem državnem prvenstvu je tekmovalo v skokih 10 tekmovalcev, v teku pa 24!!!

Porast tujkega prometa v kraju, kjer se nahaja skakalnica: Rateče so bile vso zimo brez gostov.

Da pa ves svetovni tisk piše v superlativih o planiški prireditvi, pa priča članek, ki je izšel pod naslovom „Skandalozno skakanje v Ljubljani“ Pošiljanje neresničnih pisem norveškimi tekmovalcem in norveški smučarski zvezi ter brezvestno zadržavanje važnih brzojavk, ki so jih norveški skakači dobili v Planico od svojega foruma. Prireditelji so zelo dobro vedeli, da Norvežani ne bodo smeli skakati, morali so jih pa imeti v Planici, ker drugače ne bi prišlo v Planico niti eno desetino ljudi, kot jih pa je. Norveški skakači so opravljali torej isto funkcijo kot planiški plakati. Zelo žalostno za nas!

Planica torej ne koristi niti našemu sportu, niti tujskemu prometu.

Zakaj pa je letos FIS na svojem kongresu pravzaprav sklenila, da se s 1. majem t. l. zaprejo vse takozvane mamutske skakalnice, in da se prirejajo mednarodne tekme lahko samo na skakalnicah s kritično točko pri 80 m?

Zakaj je Norveška zveza na seji 8. III. t. l. sklenila, da velja to za norveške skakače takoj?

Zato, ker tako skakanje ni več sport, ampak cirkus in akrobacija. Sama planiška prireditelj je to pokazala. Ali je mogoče to sport: Na naletu čaka skakač ves blede, da pride na vrsto. Počuti se, kakor akrobat iz cirkusa, ki se mora spustiti na glavo v globino. Direktorja „cirkusa“ seveda prav nič ne zanimajo ti občutki. Nato drsi po 140 m naletu, pride s 100 km hitrostjo na most, — da bi se pravilno odgnal je nemogoče — se iztegne v zrak. V zraku ne ve, ali ima zračni napor spredaj ali za hrbtom, ne pazi na nič drugega kot da bo srečno priletel na zemljo. Doskoku, ki je važen moment pri skokih in zelo važen za ocenjevanje stila, pa sploh ni treba (Avstrijec Aschenwald je skočil 96 m brez temarna, razkoračen za 3/4 m.) Da so taki „poleti“ zelo nevarni za skakalce je tudi jasno. Če je le malo vetra ali malo slabši sneg, ali mala nepravilnost skakalca samega, stane to tekmovalca lahko tudi življenje. Na treningu v soboto se je to dobro videlo. Sneg je bil samo malo pomrznjen — posledica so bili strahoviti padci: Avstrija Rieger, Švicar Keinsdorfer in Berger Rund, ki si je pretresel možgane in poškodoval nogo.

Glavni povod za prepoved takih skakalnic je pa dejstvo, da je na svetu, posebno v Srednji Evropi zelo malo skakalcev, ki bi bili sposobni, da skačejo na takih skakalnicah (ne da bi samo smuknili preko, kot v Planici). Sport ima pomen samo, če se lahko v njem udejstvuje množica, ne pa samo izbranci. Na Norveškem je preko 10.000 skakalcev, ki dobro skačejo preko 40 m. Vsi so skakali že kot otroci, ko so imeli za to dosti časa, sedaj ima pa vsak svoj poklic in hodi le v svojem prostem času na trening in tekme.

Kako so prireditelji postopali z Norvežani, je pa pojasnil Sigmund Rund v vseh dnevnikih; žal, v preveč mili obliki.

Konferenca proti fašistični olimpijadi.

Mednarodni odbor za obrambo olimpijske ideje, katere častni predsednik je bivši minister, senator Godart, sklicuje mednarodno konferenco vseh nasprotnikov fašistične olimpijade in vseh prijateljev olimpijske ideje, ki se bo vršila 6. in 7. junija v Parizu. Njen namen je ohraniti olimpijsko idejo v službi miru in sprave med narodi. Pisarna konference je v Parizu IXe, 55, Rue de Faubourg Montmartre.

Zimska olimpijada 1936

Urednik sportne rubrike „Mladih poti“ je imel priliko govoriti z našimi olimpijci in sicer Tonetom Dečmanom, drž. prvakom v klasični kombinaciji, Leotom Baeblerjem in Rudolfom Stoparjem. Izjavili so, da so se v Ga-pa večkrat spominjali člankov v „Mladih potih“, katerim pa takrat še niso verjeli. No, v Ga-pa jih je doletelo veliko razočaranje, kajti o sportnem duhu prireditve ni bilo govora. Vsa zimska olimpijada je bila dobesedno propaganda za hitlerjevsko Nemčijo. Vojaške uniforme, radio in publika, drugega nisi slišal kot Hitler - Hitler - Hitler. Pri sportnih prireditvah je bila nacionalistična publika zelo pristranska. Ko so prihajali na cilj najboljši smučarji Norveške, Švedske in Finske, so jih sprejeli gledalci z molkom; nobeden se ni zmenil zanje. Pri hockey tekmah se je obnašala publika naravnost zverinsko; nad telmično boljšimi moštvi Kanadci in Angleži je tulila, žvižgala, vplivala na sodnika, nemški igralci pa so igrali skrajno surovo in tako položili olimpijsko prisego samo zato, da so jo potem prelomili. Ko so godbe igrale državne himne zmagovalcev, je publika utihnila samo pri nemški, pri drugih pa je obdržala pokrivala na glavi, se pogovarjala in smejala. Radi tega so se vršili tudi incidenti. Ko je neki Anglež poleg Dečmana obdržal pri zvokih nemške himne kapo na glavi, so pričeli vpiti: „Mütze hinunter, Komunisten!“ Anglež pa jih je odločno zavrnil: „Kadar boste vi spoštovali naše himne, bomo pa tudi mi vaše!“

V taki štimungu so bili naši fantje, ki so se pod olimpijado predstavljali vse nekaj drugega, zelo razočarani in pasivni brez vsakega sportnega navdušenja; višek njihovega nezadovoljstva pa je bila tekma na 18 km. Tonetu Dečmanu se je dogodilo tole:

Pri vzponu v neki klanec je pričela publika vpiti nanj: „Weg, Jugoslave! Weg!“ Dečman se je ozrl nazaj in videl, da je tekmovalce, ki bi se mu moral umakniti šele, ko bi bil tik za njim, še najmanj 20—30 m daleč. Publika je vedno bolj upila in ko je bil tekmovalce še najmanj 15 m za Dečmanom, so se skoro dejansko spravili nanj hoteč ga spraviti s proge. Dečman je bil po takem ravnanju zelo osupljen; to je seveda tudi vplivalo na njegovo razpoloženje, voljo in veselje do tekmovanja in po 100 m se je umaknil nemškemu tekmovalcu, ki se je končno vendarle približal na razdaljo, kot to zahtevajo pravila. Vsi naši tekmovalci so se s te tekme vrnili zelo divji in ogorčeni, le Knap je dejal, da si vedenje publike ni gnal preveč k srcu, ampak je na levo in na desno prav krepko zmerjal v slovenskem jeziku. Pri nekem mostičku, koder je kontrola pred vsakim tekmovalcem nasula sproti snega z lopato, je pri nekem našem tekmovalcu zajela vodo in z njo polila sneg. Na progi so se dogajali slučajni, da so nemški smučarji s hitlerjanskimi znaki na rokavih pomagali nemškemu tekmovalcem in jih po progi vlekli. Najbolj so pa naši fantje zamerili ravnanju publike s Turki, iz katerih se je očitno norčevala. S tem je pokazala, da zanjo olimpijada ni prireditelj, koder naj bi tekmovali in se zblížali med seboj vsi narodi, ampak navaden cirkus z izbranci in ljubljenci za propagando arijanske rase.

V taki sportni štimungu so bili naši tekmovalci že zelo naveličani in so komaj čakali, da zapuste ta hitlerjanski cirkus in se vrnejo domov.

In poleti naj to ponovno doživimo?

Iz tovarne „Saturnus“

Ze večkrat sem čitala časopis „Mlada pota“. Čitala sem o življenju mladih služkinj in šivilj ter se vprašala, ali nismo me mlade delavke po obratih še bolj zapostavljene in to celo s strani naših sodelavcev. Zato sem se hotela tudi jaz, mlada delavka, oglasiti v „Mladih potih“ in povedati, kako naši sodelavci gledajo na nas, mlade delavke.

Zaposlenih nas je v tovarni 350 delavk in delavcev. Večinoma smo ženske. Vsi smo organizirani. Za primer pa, kako nas naši tovariši smatrajo za enakopravne, naj govori sledeče: Dokler se me ženske nismo tako živo zanimale za organizacijo, je bilo vse dobro. Ko smo pa pri volitvah obratnih zaupnikov zahtevale take zaupnike, ki se bodo res brigali za naše interese, so nekateri naši tovariši padli po nas, češ, da smo nahujskane. Ko

se je vršil redni letni občni zbor in smo izvolile v odbor take tovarišice in tovariše, ki jim zaupamo, so nekateri tovariši — 20 po številu — zapustili občni zbor. Ti tovariši so bili užaljeni, ker so dobili nezaupnico. Glavni zaupnik, ki je bil izvoljen v oddelku za moške, se ne drži točno sklepov in se obrača po zaščito in informacije do nekega mojstra, ki nas ob neki priliki ni pustil na zborovanje, ker je bilo potrebno delati nadure. Ko se je vršilo zadnje člansko zborovanje, so nekateri tovariši vodili po tovarni agitacijo, naj se zborovanja ne udeležimo, ker ga je sklical predsednik Bešter. Celo glavni zaupnik Krušec se je izrazil, da bi ne šel na zborovanje, ako bi ne bil glavni zaupnik.

Vprašamo glavnega zaupnika, ali ve, kdo in zakaj ga je izvolil, ali se zaveda svojih dolžnosti? Tovariše pa, ki so zapustili občni zbor in niso prišli na člansko zborovanje, vprašamo, al se zavedajo svoje napake, ali se zavedajo, da delajo s tem razdor v organizaciji ter da nosijo oni odgovornost za vse posledice? Ali se ne zavedate, tovariši, da bi ravno vi morali biti voditelji pokreta? Ako se tega ne zavedate, pustiti vsaj nas v miru in ne zavirajte nam dela v organizaciji, ker me, mlade delavke, se zavedamo, da nas čakajo težke naloge, katere bo treba izvršiti in da je v tej naši borbi potrebna enotnost in solidarnost vseh delavk in delavcev v tovarni! Zato smo pripravljene, da do konca vztrajamo na naši poti!

Mlada delavka.

Trbovlje — Hauckov kamnolom

Pri nas v Trbovljah nimamo samo splošno znanega rudnika, ampak tudi cementno tovarno in kamnolom, ki dobavlja tovarni material. Kamnolom ima v najemu podjetnik Hauck, pri katerem trpi delavstvo nezdružne razmere in skrajno izkoriščanje, za katerega mora zvedeti tudi ostala mladina.

Zaposlenih nas je okrog 60 delavcev, večina mladih fantov in deklet, ki delamo v 2 tretinah, po 4, 8 ali celo 9 ur. Če tovarna rabi material delamo, če ne rabi, moramo pa domov. Nimamo nič stalnega, na razpolago moramo pa biti vedno, celo ob praznikih in nedeljah. Naša plača je kakor pri javnih delih od Din 2.80 do Din 3.50 na uro, kar nikakor ne odgovarja težkemu delu v kamnolomu, ki je pri nas po zaslugi brezobzirne gđc. paznice, ki je bila pred napredovanjem tudi navadna delavka, postalo že kar trpinčenje mladine ne pa delo. Vpeljan je najmodernejši priganjaški sistem, ki iztisne delavstvu še zadnje moči. Poleg tega stoji vedno za našimi hrbti paznica in nas priganja in vpije nad nami kot, da smo psi in njeni izrazi „baraba, smrkavec, zajc, mevža in lenuh“ so obče znani. Če ne zmoreš vsega, kar zahteva od tebe, ti že grozi s kaznijo ali odpustom.

Tu nima delavstvo prav nobenih svojih pravic, še manj pa se vpošteva kakšna socialna zaščita mladine in žensk. Vsi moramo delati enako za neenako plačo najsibo tudi ves čas na dežju ali snegu, za kar ne dobimo nikake posebne odškodnine. Temu smo v obilni meri krivi sami, ker se ne poslužimo strokovne organizacije, v kateri bi si lahko vsaj malo izboljšali naš obupen položaj.

Ne bodimo tako kratkovidni, radi česar drvimo vedno hujše v prepad ter zganimo se še vsaj v zadnjem hipu, ki nam še preostaja, da se rešimo popolnega suženstva. Organizirajmo se, izvolimo si poštenega in zanesljivega zaupnika in podpirajmo ga pri njegovem delu in borbi, pa bomo kmalo nekoliko bolje. Zeleli pa bi in apeliramo na že obstoječe strokovne organizacije, da nam posvetijo malo več pažnje in nam pomagajo pri tem, ker si večina mladine vsled silnega teroriziranja od strani brezobzirne paznice ne upa ničesar pričeti.

Delavec.

IZ MARIBORA.

Mladinski pevski zbor, ki je nastopil 17. IV. na akademiji delavskih društev, je s svojimi udarnimi pesmicami sijajno uspel.

„Prijatelj prirode“ v Mariboru priredi 24. t. m. izlet, na katerega je povabil tudi ostala delavska društva.

POZOR!

Ker sem se preselil iz Bleiweisove v Gregorčičevo ulico 19, prosim, da se vsi dopisi, za uredništvo in upravo, pošiljajo na ta naslov. Adrijan Janc.

Iz uredništva.

Radi raznih aktualnih člankov smo morali v tej številki izpustiti mnoge dopise; objavimo jih prihodnjič.